

(2 Hours)

(Total Marks : 60)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B. :**
1. Answer Any Five questions from Question No. 1 to Question No. 8 and Question No. 9 is compulsory.
  2. Marks are indicated against each question.
  3. Students answering in regional languages should refer in case of doubt to the main text of paper in English.

Q.1. What is the concept of Curriculum? Explain the Philosophical and Sociological Determinants of Curriculum. (10)

Q.2. “Education is an important tool to achieve equity and social justice”. Explain with reference to Dr. B. R. Ambedkar’s views. (10)

Q.3. “Participatory approach is important in curriculum construction”. Justify with reference to the representation of social groups in curriculum construction. (10)

Q.4. What is the meaning of Knowledge? Explain the characteristics of Knowledge. (10)

Q.5. Explain M. K. Gandhi’s Activity Method as the basis of modern child-centred education. (10)

Q.6. “Curriculum framework, syllabus and text books are interrelated”. Justify with reference to their relationship. (10)

Q.7. Elaborate the teacher’s role in generating dynamic curricular experiences through the following : (10)

- 1) Learning resources.
- 2) Varied learning experiences.

Q.8. Elucidate the principles of curriculum development. (10)

Q.9. Attempt briefly any two the following : (10)

- a) Procedural Knowledge.
- b) Educational Significance of Dialogue Method.
- c) Role of NCERT in curriculum reform.
- d) Charges in education due to democracy.

(मराठी भाषांतर)

(२ तास)

(एकूण गुण : ६०)

१. अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रमाची तात्त्विक आणि समाजशास्त्रीय निधरिके स्पष्ट करा. (१०)
२. “समता आणि सामाजिक न्याय साध्य करण्याचे शिक्षण हे महत्त्वपूर्ण साधन होय.” डॉ. बी. आर. आंबेडकरांचे विचार वरील विधानासंदर्भात स्पष्ट करा. (१०)
३. “अभ्यासक्रम रचनेत सहभागात्मक उपागम महत्त्वपूर्ण आहे.” अभ्यासक्रमरचनेत सामाजिक गटाच्या प्रतिनिधित्वाच्या संदर्भात विधानाचे समर्थन करा. (१०)
४. ज्ञान म्हणजे काय? ज्ञानाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)
५. एम. के. गांधीजींची कृती पध्दती ही आधुनिक बालककेंद्री शिक्षणाचा आधार आहे, हे स्पष्ट करा. (१०)
६. “अभ्यासक्रम आराखडा, पाठ्यक्रम आणि पाठ्यपुस्तके परस्परसंबंधित आहेत.” त्यांच्यातील परस्पर संबंधाच्या संदर्भात समर्थन करा. (१०)
७. गतिशील अभ्यासक्रमीय अनुभव निर्मितीत शिक्षकाची भूमिका खालील मुद्यांनुसार सविस्तर लिहा. (१०)
  - १) अध्ययन संसाधने.
  - २) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभव.
८. अभ्यासक्रम विकसनाची तत्त्वे विशद करा. (१०)
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात लिहा : (१०)
  - अ) प्रक्रियात्मक ज्ञान.
  - ब) संवाद पद्धतीचे शैक्षणिक महत्त्व.
  - क) अभ्यासक्रम पुनःरचनेत एन्सीइआरटी (NCERT) ची भूमिका.
  - ड) लोकशाहीमुळे शिक्षणात झालेले बदल.

(हिंदी अनुवाद)

(२ तास)

(एकूण गुण : ६०)

१. पाठ्यक्रम का अर्थ क्या है? पाठ्यक्रम के तात्त्विक और समाजशास्त्रीय निर्धारक स्पष्ट कीजिए । (१०)
२. “समता और सामाजिक न्याय प्राप्त करने में शिक्षा महत्वपूर्ण साधन है ।” डॉ. बी. आर. आंबेडकर के विचारों के संदर्भ में स्पष्ट कीजिए । (१०)
३. “ पाठ्यक्रम रचना में सहभागी उपागम महत्वपूर्ण है ।” पाठ्यक्रम रचना में सामाजिक समुह के प्रतिनिधित्व के संदर्भ में विधान का समर्थन कीजिए । (१०)
४. ज्ञान का अर्थ क्या है? ज्ञान की गुणविशेषताएँ स्पष्ट कीजिए । (१०)
५. एम्. के. गांधीजी की कृतिपद्धति आधुनिक बालककेंद्री शिक्षा का आधार है, यह स्पष्ट कीजिए । (१०)
६. “पाठ्यक्रम रुपरेखा, पाठ्यचर्या और पाठ्यपुस्तक परस्परसंबंधित है ।” इनके परस्परसंबंध के संदर्भ में समर्थन कीजिए । (१०)
७. गतिशील पाठ्यक्रमीय अनुभव निर्मिती में शिक्षक की भूमिका निम्न मुद्दों के अनुसार सविस्तर लिखिए । (१०)
  - १) अध्ययन संसाधने ।
  - २) वैविध्यपूर्ण अध्ययन अनुभव ।
८. पाठ्यक्रम विकसन के सिद्धांत विशद कीजिए । (१०)
९. निम्न में से किन्हीं दो पर संक्षेप में लिखिए । (१०)
  - अ) प्रक्रियात्मक ज्ञान ।
  - ब) संवाद पद्धती का शैक्षिक महत्त्व ।
  - क) पाठ्यक्रम पुनर्रचना में एन्सीइआरटी (NCERT) की भूमिका ।
  - ड) गणतंत्र की वजहसे शिक्षा में हुए बदलाव ।